

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART PAIDE LINN

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

TAL
TECH

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	PAIDE LINN
TEEKAARDI KOOSTAJA	Tiina Kivila
TOIMETAJAD	Niina Dulova, Kristjan Piirimäe
KOOSTAMISE PERIOOD	3. mai – 31. aug 2023

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes
- ringmajanduslane teavitustegevus
- jäätmemajanduse edendamine
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	7
IV KOOSTÖÖ	9
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	10
LISA 2. ARENGU INDIKAATORID	11

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

Allpool on loetletud mõned probleemid, mida võiks lahendada ringmajanduse abil on:

- KOV-ist prügilasse suunatavad liiga suured ladestamisele minevad jäätmevood;
- vähene teadlikkus ja sellest tulenev vale käitumine nt korralike ja kasutuskõlblike toodete prügilasse ladestamisele saatmine ning mugavus ja hoolimatus, mille tulemusena soetatakse uus toode, selle asemel, et vana remontida ja edasi kasutada jmt;
- keskkonnahoidlike hangete tulemusel saadava ehituse/toote tavapärasest kallim hind (võiks mõelda korduskasutus/uuskasutuse võimaluste peale).

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

- Keskkonnahoidlike riigihangete läbiviimine;
- ringmajandusala teavitustegevus;
- Ringmajanduskeskuste loomine;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOVis ja allasutustes.

ÄRIMUDELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

- Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

- Säästva renoveerimise infokeskuse (SRIK) poolt kasutuskõlblike ehitismaterjalide kogumine ja korduvkasutusse/taaskasutusse suunamine (uksed, aknad, vanade majade detailid, palgid jmt ehk siis SRIK kogub ja taaskasutab ehitus- ja remondimaterjale).
- SRIK poolt renoveerimise töötubade korraldamine.
- Pakendi ja vanapaberi kogumisvõrgustik toimib efektiivselt (TVO-d korraldavad efektiivselt jäätmete liigiti kogumist ja taaskasutust).
- Pakendite tekkekohal kohtkogumine Paide linnasiseses linnas.
- Plastjätmete taaskasutus (OÜ Neular).
- Tekstiiljätmete vastuvõtmine Paide jäätmejaamas alates 2020.
- Vanametalli vastuvõtuteenuse ja ringlusesse suunamise tagamine.
- Toidujätmete tekkekohal kogumine Paide linnasiseses linnas (toimib alates 2007.aastast).
- Haljastusjätmete liigiti kogumine ja puiduhakke suunamine soojatootmisse ning linna terviseradadele katteks.
- Koostootmisjaam ning uuskasutuskeskus.
- ÜP-s on töös tuuleparkide planeering.
- SA Järvamaa tegeleb ettevõtjate informeerimisega.
- Maakond teeb ühiselt energia- ja kliimakavu.

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes

- Keskkonnasõbralike (riigi)hangete kompetentsikeskus (nt KOV-idele kuuluva MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskuse täiendusena/laiendusena);
- keskkonnahoidlike riigihangete alased koolitused;
- keskkonnahoidlike riigihangete edendamine, stimuleerimaks turgu ringmajanduse suunas.

Ringmajandusalane teavitustegevus

- Ringmajandusalane teavitustegevus nii elanikele kui ettevõtjatele;
- maakondliku ringmajandusvõrgustiku rajamine.

Jäätmemajanduse edendamine

- Nutikas kogumisvõrgustik (liigiti, nutikad prügikastid);
- ehitus- ja lammutusjätmete müügiplatvorm;
- tekstiiljätmete liigiti kogumine ja taaskasutuse võimaluste leidmine;
- jäätme-/keskkonnajaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel.

Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

Rohelise Kontori sertifikaat

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- Kohalike ressursside kaardistamine;
- kohalike ressursside kestlikuks kasutamiseks ettevõtjate omavahel kokkuviiimine (tööstussümbioos);
- tegevuskava kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamiseks.

Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine

- Olelusringi hindamise rakendus ettevõtetele;
- praktiline ringmajanduse ärimudelite juhend ettevõtetele näidete ja käepäraste tööriistadega.

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- Ringmajandusürituste (temaatilised seminarid, laadad jm) korraldamine;
- maakondliku ringmajanduse spetsialisti/rohekoordinaatori ametikoha loomine;
- ringmajanduskeskused, parandustöökojad ja uuskasutuskeskused;
- väikeste keskkonnajajaamade ümber korraldamine nn iseteeninduslikeks 24/7 toimivateks jaamadeks;
- koostöö lähivaldadega: ühine jäätmekava, energia- ja kliimakava, ringmajanduse kompetentsikeskus vms;
- regulaarne roheseire.

Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil

- Ringmajandust edendavate projektide soodustamise põhimõtete (nt toetusmeede jms) väljatöötamine ja rakendamine;
- ringse linna põhimõtete rakendamise/elluviimise kava väljatöötamine.

Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- Ringmajanduse kompetentsikeskus (riiklik/piirkondlik/KOV-i piires);
- ringmajanduse kohalik või piirkondlik toetusmeede;
- KOV või omavalitsusliidu algatatud detailplaneeringud ja projektid spetsiifiliselt ringmajanduslike äripindade loomiseks ja edendamiseks.

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes		...
Ringmajandusalane teavitustegevus	Teavitustöö üldlevinud kanalite kaudu: linnaleht, sotsiaalmeedia, Paide linna veebiplatvorm, maakonnaleht Järva Teataja, Kuma raadio, kui ka otsesuunitlusega teavitustöö erinevatele huvi- ja sihtgruppidele: ettevõtjad, haridusasutused, korteriühistud, külavanemad, külakogukonnad jne. Aktiivne koostöö MTÜ-ga Eesti Jäätmehoolduskeskus.	...
Jäätmemajanduse edendamine	Kasutajasõbralikemate lahenduste pakkumine. Jäätmemajanduse edendamise tagamine läbi elanikkonnale paremad käitumismustrid (nt luua mugavad lahendused kasutuselt kõrvale jäänud eseme uuskasutusse suunamiseks. Järelevalve tõhustamine.	...
Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes	Paide linna ja linna allasutuste keskkonnajalajälge hindamine ja võimalusel vähendamine	...

Äri- ja koostöömudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine	Kaardistada bioenergia ressursid (mis koguses, mis sorti, mis tüüpi)	...
Ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine		...
Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel		...
Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil		...
Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine		...

Kavandatavad uuringud või analüüsid ringmajanduse valdkonnas:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Linnas kogutavate segaolmejäätmete ja/või üldse jäätmete koostise uuring		...
Paide linna ja Järvamaa tööstussümbioosi uuring		...
Mündi Tööstuspargi toimimise uuring ringmajanduse vaatenurgast		...
Väikeettevõtete uuring	Kas on väikeettevõtteid ja väikeettevõtjaid, kellel on huvi ringmaja juures pakkuma parandusteenust, noortele väljaõppeteenust, täiskasvanutele ümberõppe teenust.	...
Elanikkonna jäätmekäitlusalase käitumise ja teadlikkuse uuring		...

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE KOOSTÖÖ OMAVALITSUSE TERRITOORIUMIL

- Kogukondades töövahendite/seadmete "raamatukogu"/laenutuspunkti loomine. Tegemist sellise laenutuskeskusega, kus kohast saab sümbolse hinna eest endale tööriista/seadme/mõne muu asja laenutada. Kogukond peaks seda ise, teeks seadmete nimistu ajakohase hoidmiseks ise tööd jne.
- Jäätmejaama/keskkonnajaama juurde korduskasutuseks sobivate asjade ruumi loomine.
- Teha koostööd politseiga – omanikuta rattad, mis KOV-ile üle antakse, teha parandustöökodades korda, varustada GPS-iga, luua avalikud rattaparklad, kus neid rattaid hoida ja neid saab tasuta kasutada.
- Teha ehituslubade/teatiste menetlemisel koostööd SRIKiga, teavitada lammutamisele minevatest ehitistest, viia kokku omanikega, et oleks võimalus osa lammutamisele oleva hoone detaile suunata ringlusesse jne

RINGMAJANDUSE ALANE MAAKONDLIK KOOSTÖÖ

- MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus juurde keskkonnahoidlike riigihangete kompetentsi tekitamine.
- Aidata kaasa maakondliku ringmajanduse spetsialisti ja/või rohekoordinaatori ametikoha loomisele (nt MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus, SA Järvamaa).
- Ringmajanduse kompetentsikeskuste võrgustiku loomine.
- Tagada ühtsed põhimõtted Järvamaa KOV-ide jäätmekavades ja jäätmehoolduseeskirjades.
- Tagada teabe levitamine kohalike ressursside kasutamise kohta.
- Edendada koostööd ettevõtluse ja põllumajandussektoriga.

RINGMAJANDUSE ALANE RIIGI TASANDI JA RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

- Osaleda üleriigilistes ja rahvusvahelistes ringmajandusalastes projektides.
- Edendada koostööd teadusasutustega ja KOV-idega parimate praktikate väljatöötamisel.
- Koolitada kohalikke spetsialiste.

MUU KOOSTÖÖMUDEL

- Olla koostööaldis kolmanda sektori poolt pakutavate lahendustega kaasaminemisel.

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD RIIGILE, ET OMAVALITSUSE TÖÖ RINGMAJANDUSE ARENDAMISEL OLEKS TÕHUSAM

- Selgemad suunised.
- Parimate praktikate jagamine.

LISA 2. ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Eeskujulik - jäätmekavas on määratud eesmärgid ja tegevused, kuidas suurendada jäätmete ringlusse võtmist.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri?

Pole hinnatud.

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Edasijõudnu - veebipõhine register.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Edasijõudnu - lepingud taaskasutusorganisatsioonidega on uuendatud/sõlmitud viimase viie aasta jooksul.

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Eeskujulik - on nõutud, et vähemalt 50% jäätmeveo raames kogutud jäätmetest on võetud ringlusse.

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Baastase/Eeskujulik - minimaalse võrgustiku olemasolu (Pakendiseadus, paragrahv 171)/on olemas pakendite kohtkogumine.

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Edasijõudnu - korraldatud jäätmeveo raames kogutakse jäätmed vähemalt kolmes jäätmeliigis: segaolme, paber- ja biojätmed.

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Baastase - vähemalt kolmel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval. Kokku vähemalt 24 tundi.

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Edasijõudnu - jäätmejaam võtab vastu ehitusjätmeid.

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujatest?

Edasijõudnu - omavalitsuse veebilehel on leitav informatsioon jäätmeteket vältivate tegevuste kohta.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuenergiaalaid?

Baastase - omavalitsuse üld- või eriplaneeringu kavandamisel on eraldi käsitletud taastuenergiaalaid.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Eeskujulik - viiakse läbi vähemalt üks jäätmemajanduse alane teabepäev, kooluts, infotund või kampaania aastas.